

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เหตุการณ์การล้มละลายของบริษัทยักษ์ใหญ่ของโลก เช่น Enron และ Worldcom ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นสาเหตุให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือต่อหลักทรัพย์หรือความไม่โปร่งใสของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา ส่งผลกระทบอย่างมากระหว่างตลาดทุนและเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยผลดังกล่าวทำให้สภาสูงของสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่งชื่อว่า “Sarbanes Oxley Act” แห่งปี 2002 โดยเชื่อว่ากฎหมายฉบับนี้จะสามารถเรียกความเชื่อมั่นจากนักลงทุน ในเรื่องของความถูกต้องของข้อมูลทางการเงิน รวมถึงปรับปรุงความน่าเชื่อถือในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนในสหรัฐอเมริกาและยังมีผลบังคับถึงบริษัทลูกหรือสาขาของบริษัทจดทะเบียนเหล่านั้นด้วย ซึ่งบริษัทเหล่านี้ที่มาประกอบธุรกิจในประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ด้วยเช่นกัน (จันทนา สาขากร นิพนธ์ เห็น โชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2548)

กฎหมายฉบับนี้ถูกจัดแบ่งออกเป็นทั้งหมด 11 หมวดด้วยกัน สำหรับหมวด 4 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่มากขึ้นซึ่งมาตราที่มีความสำคัญของหมวดนี้คือ มาตรา 404

“การประเมินการควบคุมภายในของผู้บริหาร” โดยได้กำหนดให้บริษัทต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการประเมินการควบคุมภายในเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าบริษัทมีการควบคุมภายในที่มีประสิทธิผล ส่งผลให้การบันทึกรายการ การจัดทำข้อมูล การสรุปผล และการรายงานข้อมูลทางการเงินมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ถ้ารายงานทางการเงินมีความถูกต้อง ย่อมส่งผลให้การนำข้อมูลไปใช้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้ใช้งาน ทั้งผู้ภายในองค์กร ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือผู้บริหาร และผู้ใช้อย่างนอกองค์กรด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในกับความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน เช่น งานวิจัยของ Yakhou และ Dorweiler (Yakhou Dorweiler, 2005: อ้างถึงใน สมชาติ กาลสุข, 2549) ได้เสนอประโยชน์ของ Sarbanes Oxley Act ไว้หลายประการ ดังนี้ เสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลและจริยธรรมให้แก่ผู้บริหารในองค์กรขจัดความขัดแย้ง สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ตลาดหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งจากนักลงทุนภายในประเทศและต่างประเทศ ปรับปรุงความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน และปกป้องนักลงทุนและช่วยให้นักลงทุนได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุน

นอกจากนี้ยังมีผลการสำรวจเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของการจัดให้มีการควบคุมภายในตามหมวด 4 มาตรา 404 ของกฎหมาย Sarbanes Oxley Act ของ สถาบัน Financial Executives International and Financial Executives Research Foundation (FEI/FERF) โดยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารบริษัทต่างๆ เกี่ยวกับผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตาม มาตรา 404 ของกฎหมายฉบับนี้ ผลการสำรวจพบว่า ร้อยละ 5.6 เห็นว่าจะทำให้รายงานทางการเงิน มีความถูกต้องมากขึ้น ร้อยละ 48.1 เห็นว่าจะทำให้รายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ร้อยละ 34.2 เห็นว่าการที่บริษัทได้มีการควบคุมภายในตามมาตรา 404 ของกฎหมายฉบับนี้จะช่วยให้ป้องกันและตรวจสอบการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้ และ ร้อยละ 59.7 เห็นว่าผลของการปฏิบัติตาม มาตรานี้จะทำให้นักลงทุนมีความเชื่อมั่นในรายงานทางการเงินของบริษัทมากขึ้น

สำหรับประเทศไทยมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความโปร่งใสของการดำเนินธุรกิจ และ คุณภาพของรายงานทางการเงินอย่างต่อเนื่อง นายชาริต เฟ็งคิชฐ์ รองอธิบดีกรมสอบสวนคดี พิเศษ หรือดีเอสไอ กล่าวว่า การทุจริตที่พบมากที่สุด ได้แก่ การตกแต่งบัญชีซึ่งในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา การตรวจสอบคดีทุจริตต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (บริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิภาค เอเชีย จำกัด, 2550: ออนไลน์) ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในประเทศไทยให้ความสำคัญกับหลัก ชรรมาภิบาล หรือการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการบริษัทภิบาลแห่งชาติและ รัฐบาลได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2545 เป็นปีเริ่มต้นของการรณรงค์การมีบริษัทภิบาลที่ดี โดยคาดหวัง ว่าประเทศไทยจะได้รับการจัดอันดับความโปร่งใสในระดับสูงของโลก ซึ่งหากมีการนำ Sarbanes Oxley Act มาปฏิบัติในประเทศไทยก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และสร้างความน่าเชื่อถือแก่นักลงทุนในต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2007: ออนไลน์) ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่องค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย อาจจะมีการนำ พระราชบัญญัติฉบับนี้มาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยในอนาคต ในขณะที่ปัจจุบันนี้บริษัท จดทะเบียนในประเทศไทยได้ให้ความสนใจกับกฎหมายฉบับนี้ในมาตรา 404 มากขึ้น เนื่องจาก มีความเชื่อมั่นว่าถ้าบริษัทได้จัดให้มีระบบ การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพแล้ว จะส่งผลให้เกิด ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลต่อรายงานทางการเงินด้วยเช่นกัน สำหรับประเทศไทยนั้นที่ผ่านมาได้มีการศึกษาจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับมาตรา 404 ของกฎหมายฉบับนี้โดยส่วนหนึ่งของการศึกษาพบว่า ผู้สอบบัญชีและผู้ช่วยผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการ นำ Sarbanes Oxley Act มาใช้ปฏิบัติ โดยเห็นว่า Sarbanes Oxley Act จะช่วยให้บริษัทพัฒนา ระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิผล และช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนด้านความ น่าเชื่อถือในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท (สมชาติ กาลสุข, 2549) แต่ยังไม่พบการศึกษาต่อ

ในประเด็นที่ว่าหลังจากที่บริษัทได้นำมาตรา 404 มาใช้แล้ว ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทและคุณภาพของรายงานทางการเงินหรือไม่อย่างไร

จากเหตุการณ์ข้างต้นจึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการควบคุมภายในตาม Section 404 of Sarbanes Oxley Act กับคุณภาพของรายงานทางการเงิน โดยการสอบถามความเห็นของผู้สอบบัญชี และผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่สังกัดสำนักงานสอบบัญชี ขนาดใหญ่ 4 แห่งในประเทศไทยหลังจากที่ได้ทำการตรวจสอบงบการเงินของบริษัทที่ได้ปฏิบัติตามมาตรา 404 ของกฎหมายฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนและเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารของกิจการที่สนใจที่จะนำมาตรา 404 ของกฎหมายฉบับนี้ไปใช้กับกิจการของตน เพื่อให้ส่งผลดีต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน และความน่าเชื่อถือต่อรายงานทางการเงินในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการควบคุมภายในตาม Section 404 of Sarbanes Oxley Act กับ คุณภาพรายงานทางการเงิน

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการควบคุมภายในตาม Section 404 of Sarbanes Oxley Act กับ คุณภาพรายงานทางการเงิน

1.3.2 สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุน และเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารของกิจการที่สนใจที่จะนำมาตรา 404 of Sarbanes Oxley Act นี้ไปใช้กับกิจการของตน เพื่อให้ส่งผลดีต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินและการดำเนินงานของธุรกิจ ในที่สุด

1.4 นิยามศัพท์

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นการแสดงออกทางทัศนคติ โดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ ซึ่งความคิดเห็นของบุคคลจะเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริง และความรู้ ในที่นี้ความคิดเห็นดังกล่าว หมายถึง ความรู้สึก หรือความเห็นของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการควบคุมภายในตามมาตรา 404 ของกฎหมายซาเบนส์ ออกซ์เลย์ กับคุณภาพรายงานทางการเงิน

การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดร่วมกันโดยคณะกรรมการผู้บริหารตลอดจนพนักงานองค์กรทุกระดับชั้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่ากิจการจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในเรื่องของความเชื่อถือได้ของรายงาน

ทางการเงิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานและการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิผลของการควบคุมภายใน หมายถึง แผนการจัดหน่วยงาน กระบวนการปฏิบัติงานและมาตรการต่างๆซึ่งองค์กรได้กำหนดให้ถือปฏิบัติภายในองค์กรที่ประสานสัมพันธ์กัน ส่งผลให้สามารถปกป้องรักษาทรัพย์สินขององค์กรและยังช่วยสอบทานความถูกต้อง เชื่อถือได้ของข้อมูลทางการบัญชี รวมทั้งช่วยเพิ่มพูนประสิทธิผลในการดำเนินงาน และสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินงานตามนโยบายที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดไว้

คุณภาพรายงานทางการเงิน หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งายงานทางการเงิน ลักษณะคุณภาพของรายงานทางการเงินประกอบด้วย คุณภาพด้านความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้

กฎหมาย Sarbanes Oxley Act กฎหมายแม่บท ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อผู้ประกอบการวิชาชีพ และผู้สอบบัญชีทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ถือเป็นกฎหมายเพื่อปฏิรูปการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2545

มาตรา 404 ของกฎหมาย Section 404 of Sarbanes Oxley Act เป็นเรื่องการประเมินการควบคุมภายในของผู้บริหาร โดยที่กลต.ของประเทศไทยได้ตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมาว่า ในรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียน จะต้องมีการกล่าวถึงการควบคุมภายใน 2 ประการคือ ผู้บริหารเป็นผู้มีความรับผิดชอบ ในการจัดให้มีและดำรงให้มีโครงสร้าง และวิธีการในการควบคุมภายในที่เพียงพอในการรายงานทางการเงินและจัดให้มีการประเมินความมีประสิทธิภาพของโครงสร้างและวิธีการในการควบคุมภายในของบริษัทจดทะเบียนในการรายงานทางการเงิน ส่วนสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนจะต้องเป็นผู้ประเมินและออกรายงานแสดงความเห็นเกี่ยวกับการควบคุมภายในของบริษัทจดทะเบียน